

МЕТОД ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН

У статті розглядається один із методів впливу професійної орієнтації майбутніх спеціалістів медичної та фармацевтичної галузі. Розглядається вплив медичних ліцеїв на формування конкурентоспроможних та сучасних студентів. Наведені програми з природничих дисциплін, які спрямовують та орієнтують майбутніх фармацевтів та медичних працівників на обрану спеціальність. Наведені основні природничі дисципліни, де виділенні курси які складають основу сучасних діагностичних та лікувальних методів. Представлена структурна модель модернізації процесу навчання хімії.

Ключові слова: професійна орієнтація, компетентність, конкурентоспроможність, фахівці, природничі дисципліни, фахові проблеми.

Медична освіта – одна із найголовніших систем неперервної освіти в Україні. Одним із основних завдань сучасної системи медичної освіти у вищих фармацевтичних закладах постає її перехід до продуктивних, проблемних методів навчання і виховання, формування творчої особистості. Таким чином найважливішою функцією медичної освіти є підготовка висококваліфікованих спеціалістів. Для отримання професійних спеціалістів в медичній та фармацевтичній сферах, необхідно професійно спрямовувати навчання майбутніх абітурієнтів в школах. Саме професійне спрямування відіграє важливу роль у становленні свідомого професійного самовизначення старшокласників. Професійна спрямованість вимагає від старшокласника оволодінням необхідних знань та навичок, вмінь самостійно набувати нові знання та аналізувати нову інформацію.

Для досягнення цієї мети на базі Національного медичного університету імені О.О.Богомольця створено медичний ліцей (м. Київ). Роль ліцею полягає в тому, щоб допомогти сформувати передумови компетентності учнів у вибраних медичних галузях, навчити бути конкурентоспроможними у суспільстві. Швидко адаптуватися майбутньому студенту у вищому медичному навчальному закладі.

Науково-теоретичну основу фундаментальної підготовки учнів медичних ліцеїв складають природничі дисципліни: фізика, біологія та хімія. Одним із засобів активації вивчення природничих дисциплін є структурування змісту навчального матеріалу.

Аналіз літературних досліджень показав, що питання структурування змісту навчального матеріалу з природничо-наукових дисциплін у медичних навчальних закладах, на жаль, вивчено мало. В більшості випадках у науковій літературі структурування змісту розглядається як засіб реалізації певної мети, яку ставлять викладачі під час вивчення природничої дисципліни: формування знань, навичок, умінь [1-3].

У статті ми намагаємось зробити акцент на обговорення структурного змісту навчальних програм по вивченню природничих дисциплін у медичному ліцеї та показати інтегрований (об'єднуючий) підхід з вивчення природничо-наукових дисциплін у вищих медичних навчальних закладах. Саме такий підхід повною мірою стосується і системи професійної підготовки фахівців фармацевтичної та медичної галузі, яка в сучасних умовах має вдосконалюватися не шляхом руйнації, а плавно реформуватись і розбудовуватись на демократичних, гуманітарних і гуманних принципах. Адже позитивний досвід системи підготовки цих фахівців в Україні цілком природно входить у скарбницю європейського і світового педагогічного досвіду.

У медичному ліцеї в основі вивчення будь-якої теми викладачі орієнтуються на діяльнісно-особистісний характер, не тільки на засвоєння певної суми знань, умінь і навичок, а на оволодінні фундаментальних основ предмета та на прищепленні кожному майбутньому студенту вміння й бажання самостійно і безперервно навчатися протягом усього життя. Як показує досвід, саме за допомогою викладачів, які працюють з ліцеїстами,

прищеплюється любов до майбутньої професії. Майбутній студент уже обрав професію, але у нього з'являється велика низка сумнівів до обраної професії. Чи буде вона престижною? Чи є у майбутнього спеціаліста здібності до обраної спеціальності? Викладачі намагаються прищепити любов до професії через мотивацію навчальної діяльності, обчислювальну задачу, ділову гру. Всі ці заходи значно сприяють кращому засвоєнню певної теми і напрацюванню професійних навичок.

У медичній освіті об'єктом дослідження є людина. Тому всі навчальні програми побудовані таким чином, що направлені на живий організм, на його характеристики, на фізичні методи його дослідження, на дослідження впливу лікарських засобів, на аналіз використання фізичних та хімічних методів з діагностичною та лікувальною метою.

Якщо розглядати програми відповідних дисциплін, то можна помітити, що всі вони направлені на набуття практичних навичок та максимально наближають навчання ліцеїстів до умов вищого медичного навчального закладу.

Так, наприклад, програма природничої дисципліни “Фізика”, яка затверджена Міністерством освіти України, МОЗ України, Національним медичним університетом імені О.О.Богомольця та Українським медичним ліцеєм [5].

Ця дисципліна вивчається старшокласниками поглиблено та орієнтує їх до медичної та фармацевтичної спеціальності. Майбутні студенти фармацевтичного та медичних факультетів вивчають такі теми, які не входять до курсу шкільної програми, а саме: “В'язкість рідин”, “Моделі кровообігу”, “Будова та моделі мембран”, “Оптична система ока й її патології”, “Фундаментальні основи переходу норма – патологія” тощо.

На семінарських заняттях майбутні студенти максимально наближаються до умов викладання медичної та біологічної фізики на першому курсі вищого медичного навчального закладу. Вони закріплюють теоретичні знання за допомогою практичних навичок з фізичними приладами, які використовуються в медичній практиці. Дуже цікавим для студентів є візуальне подання навчального матеріалу при вивченні тих розділів та тем курсу, в яких надаються фундаментальні фізичні знання, які складають основу сучасних діагностичних та лікувальних методів. Наприклад: дослідження теплового випромінювання лежить в основі термографії, вивчення ультразвуку – сучасних методик ультразвукової діагностики.

Друга природнича дисципліна, яка спрямовує ліцеїста на майбутню професію, – “Біологія”. Ця дисципліна повністю інтегрована з програмою курсу “Медична біологія” для студентів медичних закладів III – IV рівня акредитації. При вивченні цієї дисципліни учні детально розглядають: будову людського організму та закономірності, які відбуваються при зміні росту тіла та розмірів; спадковість людини, її генетичної системи; фізіологію людини; засоби, які людина використовує при лікуванні певних захворювань.

На двох кафедрах “Медичної та загальної хімії” та “Біоорганічної, біологічної, фармацевтичної хімії” майбутні студенти вивчають “Органічну хімію”, “Неорганічну хімію” та “Загальну хімію”. Дисципліну “Хімія” учні ліцею вивчають дуже поглиблено з орієнтуванням на майбутню спеціалізацію. В основі курсу будь-якого розділу хімії покладені певні концепції. Так, наприклад, розділ органічної хімії будується на теорії будови органічних речовин; розділ з неорганічної хімії ґрунтується на хімії елементів та на періодичному законі елементів Менделєєва Д.І. Всі ці концепції обов'язково осмислюються з єдиних теоретичних позицій, вони зазнають якісні зміни у свідомості майбутніх фахівців, розвиваються та вдосконалюються.

При вивченні хімії майбутні студенти фармацевтичного факультету звертають свою увагу на хімію елементів: s-, p-, d-, f- елементів. Ця увага відбувається не традиційно, як у курсі шкільного викладання “Метали” та “Неметали”, а більш глибоко. Набуті знання в дев'ятому класі з теми “Метали” в ліцеї поповнюються та поглиблюються в 11 класі. Саме це дозволяє розширити світогляд, сприяє інтелектуальному розвитку та розвиває здібності у майбутніх фармацевтів [4].

Крім того, поглиблюються знання з тем: “Будова атома. Періодична система елементів за електронною структурою атомів”, “Хімічний зв’язок. Будова молекул”, “Основні закономірності перебігу хімічних реакцій”, “Окисно-відновні взаємодії”.

Також більш поглиблено майбутні фахівці вивчають усі типи взаємодій, що відбуваються в людському організмі. Всі ці типи можна умовно поділити на три взаємодії: кислотно-основна взаємодія, окисно-відновна взаємодія та комплексоутворення. Внаслідок цього приділяється велика увага вивченню класів неорганічних сполук, які є основними при кислотно-основній взаємодії та комплексоутворенні. Вивчаючи розчини електролітів, майбутні студенти удосконалюють свої знання з водно-електронного балансу людського організму та розуміють значення рН для різних рідин організму, як у нормі та й при патології.

Ми вважаємо, що для виховання висококваліфікованих спеціалістів необхідно використовувати інтегрований (об’єднуючий) підхід, тобто використовувати класичні і нові засоби та методи навчання природничих дисциплін. Такий підхід реалізується нами на основі моделі модернізації процесу навчання природничо-наукових дисциплін майбутніх фахівців фармацевтичної галузі (рис. 1).

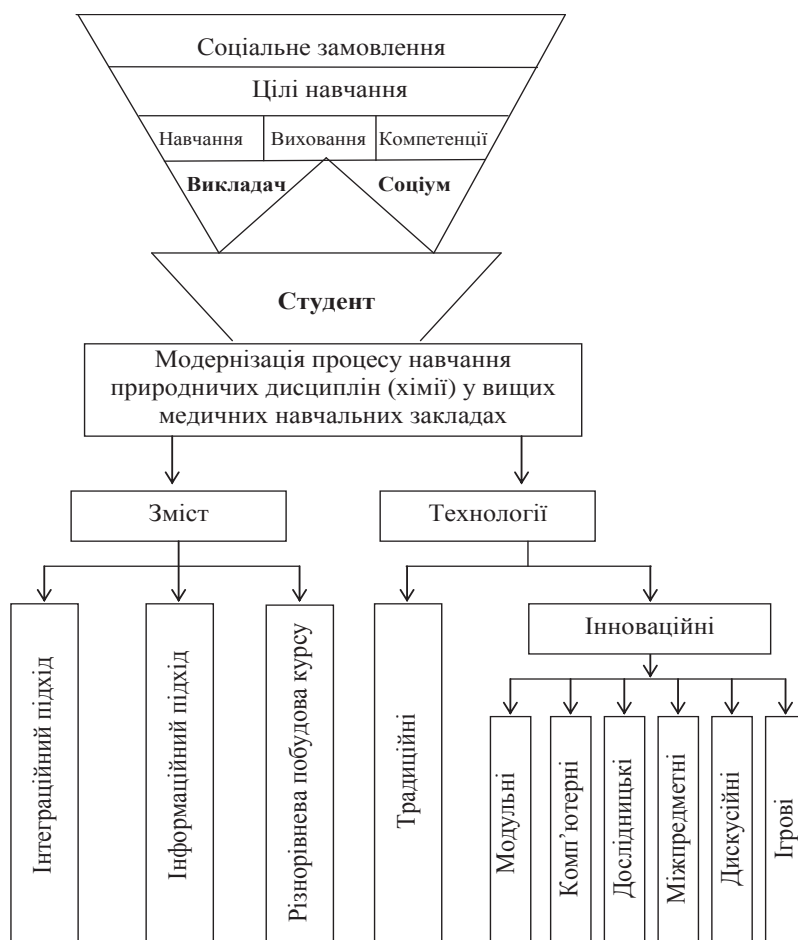

Рис. 1. Структурна модель модернізації процесу навчання хімії.

Таким чином, викладачі кафедр, які готують майбутніх спеціалістів медичної та фармацевтичної галузі, під час проведення семінарських та практичних занять намагаються навести тематичні зв’язки з фаховими проблемами, актуальними для сучасної медицини. Також підкріплюють зміст теми навчання актуальними життєвими потребами. Виокремлюють у змісті навчання основні знання, вміння, навички та провідні світоглядні ідеї. Встановлюють взаємозв’язки між елементами освіти (внутрішньо- та міжпредметні зв’язки). Шкільний курс разом з хімією, фізикою, біологією є базою для вивчення всіх

природничо-наукових дисциплін у ВМНЗ, і саме цей курс може зорієнтувати студента на вивчення фахових дисциплін.

Вивчення хімічних, фізичних дисциплін впливає на професійне мислення майбутніх фахівців. Природничо-наукові дисципліни надають можливість швидко оволодіти суттю проблеми, прийняти оптимальне рішення в будь-якій галузі наук. Тому навчання в медичному університеті направлено на зорієнтування майбутніх фахівців, на розвиток їх професійної мобільності. Випускник повинен цілеспрямовано оволодіти і вміти використовувати всі отримані знання з різних дисциплін для дослідження та вирішення фахових питань.

При вивченні природничо-наукових дисциплін, ми вважаємо, потрібен контроль з боку викладачів за змістом навчального матеріалу; він чітко повинен відображати внутрішні зв'язки між природничими та фаховими дисциплінами. Від майбутніх студентів вимагається розуміння основних законів, понять та використання отриманих знань у практичній діяльності. Ці проблеми можуть стати предметом подальших досліджень.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Александров Г.Н. Вопросы моделирования деятельности и личности специалиста / Г.Н. Александров, Л.А. Полежаева // Среднее специальное образование. – 1982. – № 1. – С.46-52.
2. Зверев И.Д. Межпредметные связи в современной школе // И.Д. Зверев, В.Н. Максимова. – М.: Педагогика, 1981. – 160 с.
3. Дольнікова Л. Структурування навчального матеріалу з природничих дисциплін // Л. Дольнікова // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 1997. – № 3–4. – С. 11-15.
4. Калібабчук В.О., Галинська В.І., Грищенко Л.І. Програми з дисципліни: “Хімія” для учнів Українського медичного ліцею національного медичного університету імені О.О.Богомольця. – К., 1997.
5. Широбоков В.П., Чалий О.В., Цехмістер Я.В, Стучинська Н.В. та інші. Робочі навчальні програми Українського медичного ліцею НМУ імені О.О.Богомольця: Навчально – практичні видання / Міністерство освіти України, МОЗ України, Національний медичний університет імені О.О.Богомольця, Український медичний ліцей. – К.: Віпол, 2000. – 639с.

Филиппова Л.В.

МЕТОД ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ ВО ВРЕМЯ ИЗУЧЕНИЯ ЕСТЕСТВЕННЫХ НАУК

В статье рассматривается один из методов влияния на профессиональную ориентацию будущих специалистов фармацевтической и медицинской области. Рассматривается воздействие медицинских лицеев на формирование конкурентоспособных и современных студентов. Приведены программы по естественным наукам, которые направляют и ориентируют будущих фармацевтов и медицинских работников по избранной специальности. Приведены также основные естественные науки, в которых выделены курсы, составляющие основу для современных диагностических и лечебных методов. Представлена структурная модель модернизации процесса изучения химии.

Ключевые слова: профессиональная ориентация, компетентность, конкурентоспособность, специалисты, естественные науки, профессиональные проблемы.

Filippova L.V.

METHOD PROFESSIONAL PREPARATION THE FUTURE EXPERTS DURING STUDYING OF NATURAL SCIENCES

In article one of methods of influence on vocational counseling of the future experts of pharmaceutical and medical area is considered. Influence medical lycées on formation of competitive and modern students is considered. Programs on natural sciences which direct are resulted and focus the future pharmacists and medical workers on the chosen speciality. The basic natural sciences in which courses making a basis for modern diagnostic and medical methods are

allocated are resulted also. The structural model of modernisation of process of studying of chemistry is presented.

Key words: vocational counseling, competence, competitiveness, the experts, natural sciences, professional problems.

УДК 378.016: 811.161.2

Хропата С.І.

ЛІНГВІСТИЧНИЙ ТА ЛІНГВОДИДАКТИЧНИЙ АСПЕКТИ КОМУНІКАТИВНО ЗОРІЄНТОВАНОГО ВИВЧЕННЯ СИНТАКСИСУ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

У статті висвітлено та розглянуто лінгвістичні та лінгводидактичні аспекти проблеми комунікативно зорієнтованого вивчення синтаксису української мови у вищій школі.

Ключові слова: комунікативно зорієнтоване вивчення, функційно-комунікативний синтаксис, комунікативно-діяльнісний підхід.

Сучасні розвідки у галузі синтаксису, які спрямовані на вивчення функціонування синтаксичних одиниць різних структурних рівнів та дослідження лінгводидактики у галузі методики навчання синтаксису у вищій школі, трансформують процес навчання з традиційного засвоєння й запам'ятовування готових теоретичних знань на процес осмислення функціонування синтаксичних одиниць у мовленні, зауважуємо, що саме тому комунікативно зорієнтоване навчання синтаксису є актуальним і перспективним напрямком вивчення української мови. Вивчення комунікативної організації синтаксису становить важливе завдання лінгвістики та лінгводидактики, оскільки синтаксичні одиниці мовної системи реально існують тільки у висловленні, у мовленнєвому потоці. Саме висловлення є одиницею, у якій реалізується комунікативна функція мови. Мова може існувати в реальності тільки у формі конкретних висловлень конкретних суб'єктів мовлення, і вивчення структури та, особливо, семантики речення не може обійтися без вивчення його комунікативних функцій. Як зазначає М.М.Бахтін, "ігнорування природи висловлення і байдуже ставлення до особливостей жанрових різновидів мовлення у будь-якій галузі лінгвістичного дослідження призводять до формалізму і надмірної абстрактності, перекичують історичність дослідження, послаблюють зв'язки мови з життям. Адже мова входить у життя через конкретні висловлення (реалізуючи його), через конкретні ж висловлення і життя входить у мову. Висловлення – це проблемний вузол виняткової важливості" [1, с. 253].

З проблемою комунікативно зорієнтованого навчання української мови тісно пов'язана проблема комунікативно-діялісного підходу до навчального процесу з синтаксису. Останнім часом значно зросла зацікавленість проблемою впровадження комунікативно-діялісного підходу до навчання української мови, бо в умовах модернізації мовної освіти в Україні виникла потреба у формуванні особистості з високою мовленнєвою компетенцією, здатної до спілкування в усіх сферах суспільного життя.

Перевагами такого підходу є те, що він дозволяє вивчати функціонування синтаксичних одиниць у різних мовленнєвих актах, це сприяє формуванню в майбутніх фахівців умінь комунікативно доцільно користуватися синтаксичними засобами мови в мовленні. Зауважимо, що комунікативно зорієнтоване навчання синтаксису базується на системному описі синтаксичних явищ, на усвідомленні системи та внутрішньої структурної організації синтаксичних одиниць, які функціонують у реальних актах комунікації. Однак спеціальні дослідження проблеми впровадження комунікативно зорієнтованого вивчення синтаксису в процесі мовної освіти майбутніх учителів української мови і літератури ще не